

Sygn. akt I ACa 558/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Elżbieta Karpeta
Sędziowie :	SA Lucyna Świdorska-Pilis (spr.) SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa S. W.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż.

o ustalenie nieważności uchwały organu spółdzielni i zobowiązanie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 12 lutego 2013 r., sygn. akt I C 386/12,

prostując w zaskarżonym wyroku oznaczenie przedmiotu postępowania w ten sposób, że jest nim ustalenie nieważności uchwały organu spółdzielni i zobowiązanie,

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 135 (sto trzydzieści pięć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 558/13

UZASADNIENIE

Powódka S. W. wносиła o ustalenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż. z dnia 21 grudnia 2009 r., dotyczącej wyliczenia opłat za centralne ogrzewanie w budynku położonym W., na Osiedlu (...), blok (...) oraz o zobowiązanie pozwanej do zamieszczenia prawomocnego wyroku na wszystkich klatkach schodowych bloku nr (...). Pozew ten złożony został do Sądu Rejonowego w Ż..

Uzasadniając pozew powódka wskazywała, iż Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni podjęła uchwałę w sprawie zmiany wysokości opłat za centralne ogrzewanie. Uchwała podwyższyła dotychczasową opłatę o 25% - czym w sposób oczywisty naruszyła warunki umowy, zawartej z dostawcą ciepła i jest rażąco sprzeczna z interesem społecznym.

Strona pozwana wnosila o oddalenie powództwa, zarzucając, iż nieważność uchwały występuje w razie jej sprzeczności z ustawą, podczas gdy powódka nie zgłosiła takiego zarzutu. Ponadto zarzucała brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności uchwały. Dodatkowo podniesiony został zarzut przedawnienia roszczenia.

Sąd Rejonowy w Ż. rozłączył sprawę z powództwa powódki i jej ojca J. W. do osobnych postępowań. W sprawie z powództwa J. W. zapadł wyrok oddalający powództwo, który uprawomocnił się.

W sprawie z powództwa S. W. Sąd Rejonowy wydał wyrok oddalający powództwo, który powódka zaskarżyła. Sąd Okręgowy w Biesku-Białej, stwierdzając nieważność postępowania, powyższy wyrok uchylił i sprawę przekazał do rozpoznania tutaj. Sądowi z uwagi na fakt, iż sprawy o uchylenie uchwał organów spółdzielni, zgodnie z art. 17 pkt 4 kpc podlegają rozpoznaniu przez sąd okręgowy jako sąd pierwszej instancji.

Rozpoznając ponownie sprawę zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji zgodnie ze statutem pozwanej Spółdzielni wysokość opłat, które ponoszą członkowie wprowadzana jest uchwała podjęta przez radę nadzorczą. Ustęp 8 art. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych daje każdemu członkowi prawo kwestionowania zasadności zmiany opłat eksploatacyjnych. Zgodnie z art. 42§6 prawa spółdzielczego termin do zaskarżenia uchwały wynosi sześć tygodni od dnia podjęcia uchwały. Wobec powyższego przyjęć należy, że jeżeli żądanie pozwu o uchylenie uchwały, lub o uznanie jej za nieważną oparte jest o przepis art. 4 ust 8 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych to powództwo to zostało wniesione po upływie powyższego terminu i dlatego powinno podlegać oddaleniu. Zaskarżona uchwała zapadła bowiem w dniu 21 grudnia 2009 r. a pozew wpłynął do Sądu w dniu 23 stycznia 2012r.

Wskazał też Sąd, iż powódka nie wykazała, aby podwyżka opłat za dostarczenie CO do jej mieszkania była nieuzasadniona. Ciężar dowodu, że powyższa opłata, której wysokość uchwalona została w uchwale Rady Nadzorczej Spółdzielni jest zawyżona, w stosunku do rzeczywistych kosztów ponoszonych przez Spółdzielnię, spoczywa na członku spółdzielni, który wysokość tej opłaty kwestionuje, a więc na powódce. Powódka nie zgłosiła żadnych wniosków dowodowych, a więc nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia faktu z którego wywodzi skutki prawne.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożyła powódka wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa.

Skarżąca zarzucała:

- brak wskazania podstaw prawnych do stanowiska przedstawionego w uzasadnieniu,
- ***naruszenie konstytucyjnego prawa jednostki do szeroko pojmowanej wolności,***
- naruszenie porządku prawnego i dobrych obyczajów nakazujących poszanowanie dla zawieranych umów,
- naruszenie indywidualnych praw majątkowych członka spółdzielni,
- ewidentne działanie na szkodę interesu społecznego członków i lokatorów bl. (...),
- rażąco stronniczość, ze szkodą dla członków i lokatorów, oraz nadzwyczajną troską o interes dostawcy ciepła.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Stan faktyczny:

W dniu 18 sierpnia 2006 r. pozwana Spółdzielnia zawarła z panem Z. B. umowę nr (...) w przedmiocie dostawy ciepła do bloku nr (...) na Osiedlu(...)w W.. Umowa ta przewidywała, iż cena usługi może ulec zmianie raz w roku w oparciu o wskaźnik ceny węgla, na podstawie publikowanego przez GUS wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w stosunku do roku poprzedniego. Zgodnie z aneksem do umowy z dnia 4 grudnia 2009 r. ceny energii cieplnej ustalono na poziomie 7,40 zł/GJ netto. Rada Nadzorcza pozwanej w dniu 21 grudnia 2009 r. podjęła uchwałę nr (...) w sprawie opłat za centralne ogrzewanie, zgodnie z którą z dniem 1 stycznia 2010 r. miesięczna stawka za 1 m⁽²⁾ powierzchni użytkowej lokalu w przedmiotowym budynku wynosiła 3,28 zł. Uchwałę tę podjęto w oparciu o przedstawiony wyżej aneks z dnia 4 grudnia 2009 r. Przedsiębiorca zaopatrujący budynek nr (...) w energię ciepłą (pan Z. B.) początkowo zlokalizował kotłownię w tym budynku, gdzie funkcjonowała do 2009 r., jednakże z uwagi na słabą wydajność pomieszczenia i zwiększającą się liczbę przyłączanych obiektów zmuszony był przenieść ją w inne miejsce, przez co wydłużyła się długość ciepłociągu, co z kolei wiązało się z większymi stratami na przesył ciepła.

Powyższy stan faktyczny był między stronami niesporny.

Zważyć należy:

Powódka swe roszczenie w pozwie sformułowała jako żądanie o stwierdzenie nieważności uchwały i zobowiązanie pozwanej do upublicznienia prawomocnego wyroku, poprzez jego wywieszenie na klatkach schodowych. Takie też żądanie zostało rozpoznane przez Sąd Rejonowy w W., a następnie przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, który stwierdził nieważność i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej, jako sądowi pierwszej instancji. W trakcie pierwszej rozprawy toczącej się przed Sądem pierwszej instancji (Sądem Okręgowym w Bielsku-Białej) pełnomocnik powódki złożył oświadczenie, iż podtrzymuje żądanie pozwu (K-91), tej samej treści oświadczenie złożył pełnomocnik powódki w trakcie drugiej i ostatniej rozprawy (K-214). Dlatego też nieprawidłowo Sąd pierwszej instancji w sentencji wyroku podał, iż sprawa dotyczy uchylenia uchwały, co zostało sprostowane przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 350 kpc.

Na obecnym etapie pełnomocnik powódki nie może już zmienić żądania pozwu, a to z mocy art. 383 kpc.

Przyjąć należy, iż intencją i zamiarem powódki było doprowadzenie do wyeliminowania przedmiotowej uchwały z porządku prawnego. Uchwały organów spółdzielni stanowią swoisty rodzaj czynności prawnych, zatem mogą być dotknięte nieważnością, przy czym podstawę powództwa stanowi w takim wypadku art. 189 kpc i na tę przesłankę powoływała się powódka. Ponadto jeśli chodzi o dopuszczalność uchylenia przedmiotowej uchwały Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni, to przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U.2013.1443 j.t.) nie przewidują możliwości zaskarżenia do sądu uchwały Rady Nadzorczej w przedmiocie podwyższenia opłat za dostawę energii cieplnej. Przepisy art. 42 prawa spółdzielczego odnoszą się bowiem tylko do uchwał walnego zgromadzenia. Jedyne wyjątek przewiduje znowelizowany art. 24 § 6 ustawy stanowiący, iż jeżeli organem właściwym w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni jest rada nadzorcza, może on zaskarżyć tę uchwałę do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały, a przepisy art. 42 stosuje się odpowiednio. Tylko zatem w takim wypadku członek może także uchwałę rady nadzorczej zaskarżyć do sądu oraz i do oceny zaskarżenia takiej uchwały należy stosować art. 42 prawa spółdzielczego. Uregulowanie to jest jasne i nie tworzące luki w prawie, bowiem – co zostanie podniesione niżej – ustawodawca przewidział inną drogę kontestowania podwyżek opłat, a mianowicie poprzez normę art. 4 ust. 8 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U.2013.1222 j.t.).

Z mocy art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Z przepisu tego wynika, że są dwie przesłanki powództwa o ustalenie:

- 1) interes prawny powoda w ustaleniu,
- 2) ustalenie powinno dotyczyć stosunku prawnego lub prawa, a nie okoliczności faktycznej.

Interes prawny, w rozumieniu cytowanego przepisu, występuje wówczas, gdy istnieje stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa i zachodzi, jeżeli skutek, jaki wywoła uprawnienie się wyroku ustalającego doprowadzi do usunięcia tej niejasności i wątpliwości w tym zakresie, tj. zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1997r., II CKU 7/97, Prok. i Pr. 1997/6/39; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2006r. z uzasadnieniem, I ACa 1221/05, nie publ.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007r., III AUa 1518/05, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009r., II CSK 33/09, LEX nr 515730; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010r., II PK 342/09, LEX nr 585783).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem interes prawny z reguły nie występuje w sytuacji, gdy powód może uzyskać ochronę prawną w drodze innego postępowania tj. powództwa o świadczenie lub ukształtowanie stosunku prawnego (por. wyrok SN z 5 września 2012 r., IV CSK 589/11, LEX nr 1232242, uzas. wyroku SN z 16 czerwca 2004 r., III CK 139/03, LEX nr 174153).

Art. 4 ust. 8 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych stanowi, iż członkowie spółdzielni, osoby niebędące członkami spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze własnościowe prawa do lokali, oraz właściciele niebędący członkami spółdzielni mogą kwestionować zasadność zmiany wysokości opłat bezpośrednio na drodze sądowej. W przypadku wystąpienia na drogę sądową ponoszą oni opłaty w dotychczasowej wysokości. Ciężar udowodnienia zasadności zmiany wysokości opłat spoczywa na spółdzielni. Przepis ten uznany został za niezgodny z Konstytucją tylko w zakresie zdania drugiego (dotyczącego ponoszenia opłat w dotychczasowej wysokości) bowiem wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009 r. dniem 27 lipca 2009 r. art. 4 ust. 8 zdanie drugie, w zakresie, w jakim dotyczy opłat niezależnych od spółdzielni mieszkaniowej, został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

Jak podał pełnomocnik powódki trakcie rozprawy apelacyjnej toczy się sprawa o zapłatę zaległych opłat za dostarczanie energii cieplnej. W sprawie tej zatem powódka ma możliwość – na podstawie powołanego przepisu ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – kwestionować wysokość podwyżki opłat za centralne ogrzewanie. Wskazać też należy, iż zgodnie ze stanowiskiem orzecznictwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2006 r. II CSK 37/06) od chwili wejścia w życie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych istnieje możliwość kwestionowania bezpośrednio na drodze sądowej przez członka spółdzielni zasadności zmiany wysokości tych opłat, a przewiduje to art. 4 ust. 8 u.s.m. Jakkolwiek przepis wprost odnosi się tylko do kwestionowania zasadności zmiany wysokości opłat, jednak niewątpliwie członek ma również prawo do kwestionowania bezpośrednio na drodze sądowej ustalenia przez spółdzielnię jego zobowiązania z tytułu opłat. Uprawnienie to nie jest uzależnione od uprzedniego uzyskania wyroku uchylającego uchwałę rady nadzorczej określającą zmianę wysokości opłat lub ustalającą ich wysokość. Można je realizować zarówno w drodze zarzutu w procesie wytoczonym przez spółdzielnię o zasądzenie należności z tego tytułu, jak i w procesie wytoczonym spółdzielni przez uprawnionego o zasądzenie zwrotu już uiszczonej należności albo w drodze powództwa o ustalenie, że określone zobowiązanie z tego tytułu nie istnieje, przy zachowaniu pozostałych wymogów art. 189 kpc.

Powódka nie ma zatem interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej. Podwyżkę opłat z tytułu dostarczania energii cieplnej może kwestionować w ramach wskazanego procesu o zapłatę, a sytuacji gdyby takowy proces nie toczył się w ramach procesu o ustalenie iż określone zobowiązanie z tego tytułu nie istnieje.

Niezależnie od powyższego – jak słusznie wskazuje Sąd pierwszej instancji – powódka w żaden sposób nie wykazała, aby podwyżka opłat za dostarczenie CO do jej mieszkania była nieuzasadniona. Już z samych twierdzeń wynika, iż powódka przyznaje, że podwyżka była zgodna z aneksem do umowy zawartej z dostawcą ciepła, kwestionując jedynie jej nadmierną wysokość. Zgodnie z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z

faktu tego wywodzi skutki prawne. Powódka nie zgłosiła żadnych wniosków dowodowych, a więc nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia.

Wobec oddalenia żądania o stwierdzenie nieważności uchwały brak było podstaw dla ustosunkowywania się do drugiego żądania, a mianowicie zobowiązania pozwanej do zamieszczenia prawomocnego wyroku na wszystkich klatkach schodowych bloku nr (...).

Z powołanych względów na podstawie art. 385 kpc apelację oddalono.

Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie kosztów procesu za instancję odwoławczą uzasadniają przepisy art. 108§1 kpc, art. 98 kpc oraz § 10 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 97, poz. 888 ze zmianami).